

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia listopada 2010 r.

**Pan
Ryszard Ożóg
Starosta Brzeski
ul. Głowackiego 51
32-800 Brzesko**

P/10/125
LKR-4101-09-04/2010

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła – na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.) – kontrolę Starostwa Powiatowego w Brzesku, zwanego dalej Starostwem, w zakresie realizacji przez Starostę Brzeskiego zadań dotyczących gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w okresie od 1 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2010 r.

W związku z wynikami tej kontroli, przedstawionymi w protokole podpisanym 8 października 2010 r. i omówionymi na naradzie pokontrolnej 22 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przekazuje – stosownie do art. 60 ustawy o NIK – niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podejmowane w Starostwie w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Pozytywna ocena wynika z ogólnie prawidłowych, rzetelnych i gospodarnych działań w zakresie objętym kontrolą, a zastrzeżenia NIK dotyczą w szczególności:

- realizacji zadania wynikającego z art. 21 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2005 r., Nr 45, poz. 435 ze zm.), obejmującego zlecanie przez starostę sporządzenia uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych,

- nieuwzględnienia w ewidencji gruntów i budynków ustaleń uproszczonych planów urządzenia lasu dotyczących granic i powierzchni lasu,
- rzetelności sprawozdań L-03 sporządzanych dla GUS.

Uzasadnienie oceny ogólnej stanowią poniższe uwagi i oceny cząstkowe.

1. Na pozytywną ocenę zasługuje ujęcie w regulacjach wewnętrznych Starostwa zadań starosty określonych w ustawie o lasach. Do realizacji tych zadań wyznaczono Wydział Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa. Dwóm pracownikom tego Wydziału, legitymującym się odpowiednim wykształceniem z zakresu leśnictwa, przypisano bezpośrednią odpowiedzialność za realizację zadań dotyczących lasów niepaństwowych.

Działalność objęta kontrolą NIK nie była przedmiotem badań audytu i kontroli wewnętrznej. W kontrolowanym okresie wpłynęła do Starostwa jedna skarga dotycząca problematyki lasów niepaństwowych, która okazała się nieuzasadniona.

2. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do sposobu przekształcania w Starostwie działek leśnych na grunty rolne. Wydanie 5 decyzji w tych sprawach poprzedzone było opracowaniem stosownych materiałów dowodowych, tj. protokołu z terenowej kontroli gruntów, protokołu z terenowej klasyfikacji gruntów i dokumentów zawartych w operacie pomiarowym sporządzonym przez firmę geodezyjną. Zwrócenia uwagi wymaga jednak niezachowanie terminu określonego w art. 35 § 3 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w 4 z 5 postępowań administracyjnych. Zwłoka w załatwieniu sprawy wyniosła w 3 przypadkach do 8 dni, a w 1 przypadku – 61 dni.

3. Pozytywnie należy ocenić także załatwianie spraw związanych z przekwalifikowywaniem użytków rolnych na las. Kontrola prawidłowości wykonania zadań w zakresie udatności 10 upraw wykazała, że wszystkie zostały ocenione pod względem udatności w piątym roku od założenia uprawy, tj. w terminie określonym w art. 14 ust. 7 ustawy o lasach. Oceny upraw dokonywano według kryteriów określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia Rady Ministrów z 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na zalesianie gruntów rolnych objętych planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz.U. Nr 187, poz. 1929 ze zm.). Wszystkie zmiany sposobu użytkowania gruntów zostały odzwierciedlone w ewidencji gruntów i budynków.

4. Zastrzeżenia NIK budzi fakt nierealizowania – ze względu na brak środków finansowych – zadania wynikającego z art. 21 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o lasach, tj. zlecenia przez starostę sporządzania uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych. W 2008 r. posiadano uproszczone plany urządzenia lasu tylko dla 822,59 ha lasów, tj. dla 14,5% areálu lasów niepaństwowych, z których 31 grudnia 2008 r. stracił ważność plan dla 9,36 ha lasów w miejscowości Jadowniki. Od 2009 r. planami urządzenia lasu objęte jest zaledwie 813,23 ha lasów, a inwentaryzacją stanu lasu – 5,16 ha lasów.

Brak dokumentacji urządzeniowej dla 85,6% powierzchni lasów niepaństwowych niewątpliwie stanowi istotne utrudnienie dla prawidłowego i skutecznego nadzoru nad gospodarką leśną w tych lasach.

5. Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie nieuwzględnienie w ewidencji gruntów i budynków ustaleń uproszczonych planów urządzenia lasu dotyczących granic i powierzchni lasu, co stanowiło naruszenie art. 20 ust. 2 ustawy o lasach. Według danych z ewidencji gruntów i budynków, ogólna powierzchnia gruntów leśnych stanowiących własność 7 gmin wchodzących w skład powiatu brzeskiego wynosiła na terenach wiejskich 242 ha, podczas gdy wg uproszczonego planu urządzenia lasu tylko powierzchnia gruntów leśnych gminy Borzęcin wynosiła 291,81 ha, tj. więcej o 49,81 ha. Według danych z ewidencji gruntów i budynków, gmina Borzęcin posiadała 41 działek leśnych o łącznej powierzchni 178,42 ha, a wg aktualnego uproszczonego planu urządzenia lasu – 52 działki leśne o łącznej powierzchni 291,82 ha, tj. więcej o 11 działek i 113,4 ha. Powstanie tych nieprawidłowości było skutkiem – jak wynika z wyjaśnień naczelnika Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami – nieprzekazania odpowiedniej dokumentacji z Wydziału Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa do Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami.

6. W latach 2007-2010 (I półrocze) wydano w Starostwie – na podstawie art. 9 ust. 2, art. 13 ust. 1 i art. 24 ustawy o lasach – 2 129 decyzji wyznaczających drzewa do wyrębu. Realizację zadań ustawowych kontrolowano w niewielkim zakresie. Pracownicy Starostwa przeprowadzili tylko 31 kontroli wykonania zadań na działkach leśnych niestanowiących własności Skarbu Państwa, którymi objęto łącznie 38,2 ha lasów, tj. 0,67% ich powierzchni według stanu na koniec I półrocza 2010 r. (1 ha w 2007 r., 3,61 ha w 2008 r., 29,61 ha w 2009 r. i 4,03 ha w I półroczu br.).

Z ww. kontroli sporządzono protokoły, określające m.in. zadania dotyczące pielęgnacji lasów, które nie zawierały zapisów odzwierciedlających stan lasu poddanego oględzinom. W żadnym z protokołów nie zamieszczono opisu stanu upraw leśnych oraz stopnia realizacji zadań wynikających z uproszczonych planów lub wydanych decyzji. W 20 protokołach zapisano tylko krótkie informacje w zakresie występujących odnowień, a w części analitycznej 11 protokołów nie dokonano żadnych zapisów. Protokoły nie zawierały także podpisów właścicieli lasów.

Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Pana Starosty, z których wynika, że podczas wydawania świadectw legalności pozyskania drewna przeprowadzano oględziny stanu lasu, zwraca jednak uwagę, że sukcesywne przeprowadzanie kontroli stanu lasów oraz rzetelne dokumentowanie wyników tych kontroli przyczynia się do pełnej realizacji zadań określonych w art. 9 ust. 1 i art. 13 ust. 1 ustawy o lasach. Wyniki przeprowadzonych oględzin 20 zalesionych nieruchomości gruntowych nie wykazały zagrożeń ze strony czynników abiotycznych i biotycznych, ale wykazały zagrożenia antropogeniczne (na 2 działkach znajdowały się nielegalne wysypiska śmieci, a na 1 działce występowało złomowisko drzew powstałe ok. miesiąc przed przeprowadzeniem oględzin), które zlikwidowano dopiero w wyniku kontroli NIK.

7. Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie rzetelność sporządzanych dla GUS-u sprawozdań L-03 o lasach stanowiących własność osób fizycznych i prawnych (bez Skarbu Państwa). W sprawozdaniach tych za lata 2007-2009 podano, że w każdym roku sprawozdawczym Starosta nadzorował 5 680 ha lasów, co w porównaniu do danych wynikających z ewidencji gruntów i budynków stanowiło: w 2007 r. mniej o 3 ha, w 2008 r. mniej o 7 ha, a w 2009 r. więcej o 3 ha. Różnice pomiędzy danymi wykazanymi w sprawozdaniach, a danymi wynikającymi z ewidencji gruntów i budynków, wystąpiły również w innych pozycjach:

- w sprawozdaniach za 2007 r. i 2009 r., w pozycji dotyczącej powierzchni gruntów leśnych należących do osób fizycznych podano, odpowiednio, 4 768 ha i 4 780,8 ha, tj. więcej niż w ewidencji, odpowiednio, o 42,7 ha i 21,8 ha;
- w sprawozdaniach za 2007 r., 2008 r. i 2009 r. w pozycji dotyczącej powierzchni gruntów leśnych należących do wspólnot gruntowych podano, odpowiednio, 525,9 ha, 551,9 ha i 551,9 ha, co w porównaniu do danych z ewidencji stanowiło, odpowiednio, mniej o 17,1 ha, więcej o 10,9 ha i więcej o 10,9 ha.

Różnice pomiędzy danymi wykazanymi w sprawozdaniach, a stanem rzeczywistym występowały także w informacjach określających powierzchnie gruntów leśnych objętych dokumentacją urządzeniową. W sprawozdaniu za 2007 r. 2008 r. i 2009 r. podano, że:

- aktualnymi uproszczonymi planami urządzenia lasów objętych zostało, odpowiednio, 430,9 ha, 463,2 ha i 836,4 ha, podczas gdy planami tymi objętych było, odpowiednio, 822,59 ha, 822,59 ha i 813,23 ha;
- inwentaryzacjami stanu lasu objętych zostało, odpowiednio, 4,40 ha, 7,10 ha i 5,10 ha pomimo, że dokumentacją tą objęte było 5,16 ha.

Również dane wykazywane w dziale 2 sprawozdań nie były w pełni wiarygodne, gdyż Starostwo nie posiadało dokumentacji stanowiącej podstawę wykazania danych dotyczących odnowień sztucznych i naturalnych lasów oraz powierzchni zalesienia gruntów nieleśnych.

Z wyjaśnień Krzysztofa Wrony – naczelnika Wydziału Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa wynika, że rozbieżność wykazanych danych z danymi z dokumentacji źródłowej nastąpiła przez pomyłkę lub nieprzekazanie do Wydziału odpowiedniej informacji.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Podjęcie działań zmierzających do rozwiązania problemu braku środków finansowych na opracowanie uproszczonych planów zagospodarowania lasów oraz inwentaryzacji stanu lasu, a następnie do opracowania brakującej dokumentacji urządzeniowej.
2. Doprowadzenie do zgodności danych dotyczących granic i powierzchni lasu ujętych w uproszczonych planach urządzenia lasu z danymi z tego zakresu ujętymi w ewidencji gruntów i budynków.
3. Wprowadzenie procedur zobowiązujących wykonawców dokumentacji urządzeniowej lasu do uzgadniania opracowanej dokumentacji z Wydziałem Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami.
4. Podjęcie działań zapewniających rzetelne dokumentowanie kontroli wykonania zadań na działkach leśnych niestanowiących własności Skarbu Państwa.
5. Skorygowanie w sprawozdaniu L-03 za rok 2010 nierzetelnych danych dotyczących powierzchni lasów stanowiących własność osób fizycznych i prawnych i podanie w nim przyczyn rozbieżności z odpowiednimi danymi wykazanymi w poprzednim sprawozdaniu.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Panu Staroście prawo zgłoszenia pisemnych umotywowanych zastrzeżeń do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie w sprawie zawartych w niniejszym wystąpieniu ocen, uwag i wniosków – w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie – na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK – oczekuje przedstawienia przez Pana Starostę, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i realizacji wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy o NIK.